ת"פ 51922/06/14 – מדינת ישראל נגד מ פ

בית משפט השלום בקריות

ת"פ 51922-06-14 מדינת ישראל נ' פ(עציר)
ת"פ 4413-03-14 מדינת ישראל נ' פ

לפני	כב' השופט מוחמד עלי
המאשימה	מדינת ישראל
נגד	
הנאשמת	מ פ

<u>החלטה</u>

הבקשה

1. לפני בקשה שהוגשה על ידי הממונה על עבודות השירות (להלן: **הממונה**) להורות על הפסקה שיפוטית של עבודות השירות שהנאשמת מבצעת בהתאם לגזר הדין שניתן בתיק זה, בשל אי-כשירות הנאשמת לבצע עבודות שירות. בקשתו של הממונה מעוגנת בסעיף 51י(א1) (1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: **חוק העונשין**), אשר מורה כלהלן:

> **"(א1) השופט או המותב שגזר את הדין, ובהעדרו - שופט או מותב אחד באותו בית משפט, לפי העניין, רשאי, לאחר שנתן לנאשם אפשרות לטעון את טענותיו, לגזור על הנאשם עונש אחר אם התקיים אחד מאלה, ורשאי בית המשפט להורות כי עבודת השירות תופסק עד למתן החלטתו:**
> **(1) הממונה הביא לפניו חוות דעת של רופא שירות בתי הסוהר, ולפיה עובד השירות איבד את כושר העבודה שלו ונקבעה לו אי-כשירות קבועה או ממושכת בשל פגיעה שאירעה לו לאחר שנגזר דינו;**
> **(2) הממונה הביא לפניו חוות דעת המבוססת על חוות דעת של גורם מוסמך המנוי בסעיף 51ב(ב1)(1), שלא היתה לפני בית המשפט בעת קבלת החלטתו לפי סעיף 51ב(א), או שלא היתה בידיעת הממונה בעת הדיון לפי סעיף 51ב(א), ועל פי חוות הדעת האמורות הנידון אינו מתאים לנשיאת המאסר בעבודת שירות, נוכח קיומו של יסוד סביר לחשש לפגיעה בגופו או בחייו של אדם, לרבות בנאשם עצמו, אם יישא הנאשם את עונש המאסר בעבודת שירות או ימשיך לשאת את עונשו בעבודת שירות; הבאת חוות הדעת לפני בית המשפט תהיה בדרך הקבועה בסעיף 51ב(ב4)**".

כל הזכויות שמורות לאתר פסקי דין - verdicts.co.il ©

ההליכים עד כה

2. לשם הבנת הרקע לבקשה נסקור להלן את ההליכים שהיו בעניינה של הנאשמת עד כה.

3. ביום 14.6.2015 ניתן גזר דין נגד הנאשמת לאחר שהורשעה בשני כתבי אישום שצורפו יחדיו, במספר עבירות של גניבה לפי סעיף 384 לחוק העונשין; גניבת כרטיס חיוב לפי סעיף 16 לחוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986 (להלן: **חוק כרטיסי חיוב**); הונאה בכרטיס חיוב לפי סעיף 17 לחוק כרטיסי חיוב; וניסיון הונאה בכרטיס חיוב לפי סעיף 17 לחוק כרטיסי חיוב.

4. בגזר הדין הוטל על הנאשמת מאסר לתקופה של 6 חודשים ונקבע כי הנאשמת תישא בעונש זה בעבודות שירות. בגזר הדין נקבע כי על הנאשמת להתייצב ביום 22.7.2015 לשם הצבתה במקום המיועד לביצוע העבודות; באגודה לשיקום תעסוקתי בחיפה. אין צורך לומר כי גזר הדין שהטיל על הנאשמת ביצוע עבודות שירות ניתן לאחר שהתקבלה חוות דעת הממונה בה נקבע כי הנאשמת כשירה לבצע עבודות שירות.

5. ביום 10.11.2015 התקבל בתיק בית המשפט מסמך מטעם הממונה בו נכתב כי עוד ביום 16.9.2015 היתה פניה של הממונה לבית המשפט בעקבות כך שהנאשמת איבדה את כושר העבודה. יצוין כי פניה כזו לא התקבלה בתיק בית המשפט וכך ציינתי בהחלטתי מיום 10.11.2015. בעקבות כך הגיש הממונה ביום 18.11.2015 בקשה לפי סעיף 51י(א1) לחוק העונשין בשני ראשים (להלן: **הבקשה הקודמת**). בבקשה נטען כי הנאשמת איבדה את כושר העבודה שלה וכי נקבעה לה אי כשירות גבוהה בשל פגיעה שאירעה לה לאחר שנגזר דינה; וכי קיים יסוד סביר לחשש לפגיעה בגופה או בחייה של הנאשמת אם תמשיך לרצות את עונש עבודות השירות. העילה האחרונה התבססה על האמור בסעיף 51 י(א1)(2) לחוק העונשין. ביום 8.12.2015 קיימתי דיון בבקשה ובתום הדיון החלטתי לדחות את בקשת הממונה. באותה החלטה ציינתי כי בקשת הממונה ככל שהיא נסמכת על הטעם לפיו קיים יסוד סביר לחשש לפגיעה בגופה או בחייה של הנאשמת (טעם המעוגן בסעיף 51י(א1)(2) לחוק העונשין), הרי עילה זו אינה רלוונטית לענייננו שכן אין הסעיף מכוון למצבים שמקורם במצב רפואי אלא בסיכונים אחרים לגמרי.

אשר לטעם המבוסס על המצב הרפואי - באותה החלטה ציינתי כי בקשה מטעם זה צריכה להיות מבוססת על חוות דעת של רופא שירות בתי הסוהר (להלן: **רופא שב"ס**) שבה נקבע שהנידון איבד את כושר העבודה או שנקבעה לו אי כשירות גבוהה או ממושכת. הוספתי וקבעתי כי כי מהמסמך הרפואי שצירף הממונה לבקשתו, שלא נערך על ידי רופא שב"ס אלא על ידי הרופאים המטפלים בנאשמת, לא ניתן להבין אם המדובר באיבוד כושר העבודה ומה טיבה של אי הכשירות - כל זאת בהינתן שמצבה הרפואי של הנאשמת היה ידוע לממונה בעת שערך את חוות הדעת.

הבקשה הנוכחית וטענות הצדדים

6. הממונה על עבודות שירות הגיש בקשה נוספת, היא הבקשה העומדת להכרעה בהליך הנוכחי.

כל הזכויות שמורות לאתר פסקי דין - verdicts.co.il ©

הפעם ביסס הממונה את בקשתו על סעיף 51י(א1)(1) לחוק העונשין בלבד. בבקשה ציין הממונה כי הנאשמת זומנה לוועדה רפואית נוספת אליה התייצבה וטענה שהיא אינה יכולה לעבוד ומתעתדת לעבור ניתוח שבעקבותיו יידרש זמן החלמה ארוך. מנימוקי הממונה עולה שהנאשמת לא הציגה מסמכים חדשים ואחרים המעידים על כשירותה לעבוד ודבקה במסמך שהציגה בפעם הקודמת בה הגיעה לוועדה בחודש ספטמבר 2015, בו צוין כי היא אינה כשירה לעבוד גם לא בישיבה. על כן, הטעים הממונה והוסיף, כי לאור המסמכים ולאור התרשמות הוועדה כי הנאשמת אינה כשירה לעבוד, אף לא בישיבה, ולאור ההחמרה במצבה - אין היא כשירה לביצוע עבודות שירות ויש להורות על הפסקת העבודות. לבקשה צורף מכתבו של ד"ר פאבלו פלדמן, רופא בשב"ס (ביחידת הממונה על עבודות שירות) בו צוין כי "לאור התרשמות הוועדה כי [הנאשמת] אינה כשירה לעבודה גם לא בישיבה ולאור ההחמרה במצבה, עדיין אינה כשירה לעבודות שירות. בנוסף טוענת שמועמדת לניתוח אורטופדי גדול ולאחר מכן שיקום. מדובר בתהליך ארוך שהתחיל לפני חמש שנים לכן אינה כשירה לעבודה".

7. ביום 18.1.2016 קיימתי דיון במעמד הצדדים. באת כח המאשימה סבורה כי לאור עמדת הממונה ולאור כך שהנאשמת אינה מסוגלת לבצע עבודות שירות, התוצאה המתבקשת היא כי יש לקבוע שחלף יתרת עבודות השירות תרצה הנאשמת מאסר מאחורי סורג ובריח.

8. הסנגור טען כי נסיבות המקרה אינן עונות על דרישת סעיף 51י(א1) לחוק העונשין מאחר ואין המדובר בפגיעה שנגרמה לנאשמת לאחר גזר הדין, אלא שהמדובר במצב רפואי שראשיתו לפני מתן גזר הדין והממונה אף ידע עליו. הסנגור הוסיף כי הנאשמת לא נבדקה על ידי רופא שב"ס אלא שזה האחרון הסתמך על מסמכים שהנאשמת הצטיידה בהם. עוד הלין הסנגור על כך שכעת מוצגת על ידי המאשימה עמדה שונה מזו שהוצגה בדיון בבקשה הקודמת, שם ביקשה באת כח המאשימה להחזיר את העניין לפתחו של הממונה כדי שימצא עבודה שתתאים למצבה הרפואי. הסנגור ביקש אפוא להפנות את העניין שוב לבחינת הממונה לאחר שהנאשמת תעבור ניתוח כדי שימצא עבודה שתתאים למצבה הרפואי. ככל שבית המשפט יסבור כי יש מקום לקבל את הבקשה, סבור הסנגור שיש להמיר את עבודות השירות בשל"צ.

דיון והכרעה

9. סעיף 51י(א1)(1) לחוק העונשין ממוקם בסימן ב'1 לפרק ו' לחוק העונשין שדן בדרכי ענישה. סימן ב'1 מסדיר את הכללים הרלוונטיים לעבודות השירות המוטלות בגדרי גזר הדין, חלף מאסר בפועל. בסימן זה מצויות הוראות שמסדירות את התנאים המוקדמים לקביעה אם לשלוח נאשם לעבודות שירות, ולצד זאת הן נותנות מענה לאירועים שמתרחשים לאחר גזר הדין, אשר מצדיקים שינוי בהוראות שנקבעו בגזר הדין לעניין נשיאת המאסר בעבודות שירות. בפרט, סעיף 51י' לחוק העונשין דן בעילות להפסקת עבודות השירות על ידי בית המשפט - הפסקה שיפוטית. ס"ק (א1) מונה שתי חלופות בהן רשאי בית המשפט לגזור על הנאשם עונש אחר במקום עבודות השירות שהוטלו עליו בגזר הדין. העילה הראשונה הרלוונטית לענייננו היא אי-כשירות הנאשם לבצע את עבודות השירות מסיבות רפואיות; והעילה השניה - חשש לפגיעה בגופו של אדם לרבות הנאשם שלא מסיבות רפואיות.

כל הזכויות שמורות לאתר פסקי דין - verdicts.co.il ©

10. החלופה הרלוונטית לעניינו היא זו הקבועה בסעיף 51י(א1)(1) לחוק העונשין אשר דנה כאמור בהפסקת עבודות השירות בשל אי כשירות לבצע עבודות שירות שנובעת ממצב רפואי. כעולה מהסעיף האמור, בית המשפט רשאי, לאחר שנתן לנאשם אפשרות לטעון את טענותיו, לגזור עליו עונש אחר מעבודות השירות, אם הממונה הביא בפני בית המשפט חוות דעת של רופא שב"ס, לפיה עובד השירות איבד את כושר העבודה שלו ונקבעה לו אי כשירות גבוהה או ממושכת. הנה כי כן המדובר בטעם רפואי מובהק, ולפיכך על הממונה לתמוך את בקשתו בחוות דעת רפואית. יצוין כי העדר חוות דעת של רופא שב"ס הייתה אחת הסיבות בגינה הוריתי על דחיית הבקשה הקודמת, אשר לא התבססה על חוות דעת רופא שירות בתי הסוהר אלא על מסמכים של הרופא שטיפל בנאשמת.

11. בבקשה המוגשת על ידי הממונה מטעמים של אי כשירות רפואית, על הממונה להקפיד כי הבקשה תהיה נתמכת בחוות דעת מתאימה של רופא שב"ס, אשר עליו לגבש בעצמו ובאופן עצמאי את המסקנה לגבי שאלת אי כשירות הנאשם לבצע עבודות שירות. בחוות דעת זו יש לפרט את מצבו הרפואי של הנידון והשלכותיו על תפקודו, את יכולותיו הגופניות ולעמוד על טיבה של אי הכשירות - האם המדובר באי כשירות קבועה, גבוהה, ממושכת או באי כשירות זמנית וחולפת. כנגזרת מקביעות אלה על הרופא - אשר ראוי שיהיה בעל קונוטציה "תעסוקתית" או ייעזר בחוות דעת של רופאי תעסוקתי - ליתן את דעתו על התאמת הנאשם לבצע עבודות שירות ככלל ובאופן מוגבל. מידע זה הוא חיוני כדי שתונח בפני בית המשפט תמונה עובדתית מלאה שתאפשר לו מתן החלטה מושכלת בבקשת הממונה על עבודות השירות.

גיבוש עמדה עצמאית על ידי רופא שב"ס בשאלת אי הכשירות, אין משמעה כי הרופא לא יוכל להיעזר ולהסתייע במסמכים רפואיים אחרים או בחוות דעת שהנאשם מספק, אולם חשוב להדגיש כי חוות הדעת של רופא שב"ס צריכה להיות פרי הפעלת שיקול דעת עצמאי והערכה רפואית-מקצועית בדבר מצבו הרפואי של הנידון ויכולתו לבצע עבודות שירות.

אין צורך לומר כי הקפדה על מסירת תמונה ברורה לבית המשפט חשובה לאור התוצאות שבקשת הממונה יכולה לגרום במישור העונש המוטל על הנידון.

12. במקרה שלפנינו המסמך שנערך על ידי רופא שב"ס אינו ממלא אחר הדרישות ואינו מספק תמונה מלאה בדבר מצבה הרפואי ואי כשירותה של הנאשמת. רופא שב"ס נסמך בעיקר על מסמכים בהם הצטיידה הנאשמת ובכך אין פסול, אך נעדר מחוות דעתו פירוט לגבי מהות ואופי המצב הרפואי ממנו סובלת הנאשמת. כך, לא ניתן לדעת מאותו מסמך אם המדובר במצב של אי כשירות קבוע ומתמשך; אימתי החל מצב אי כשירות זה; מה הצפי לשינוי המצב הרפואי אם בכלל; ומה האפשרויות כי מצבה הרפואי של הנאשמת יורע או יוחמר לאחר הניתוח שהיא אמורה לעבור. בנוסף, אין במסמך התייחסות לאפשרויות השונות; כגון דחיית ביצוע עבודות השירות עד לתקופה שלאחר הניתוח; הפסקה זמנית בעבודות; או אפשרות הצבת הנאשמת בעבודה קלה שמצבה הרפואי מאפשר. לא נעלם מעיני כי רופא שב"ס מציין שהמסקנה אליה הגיע הייתה לאור ההתרשמות של וועדה רפואית בפניה התייצבה הנאשמת אולם מדובר באמירה כללית, לא מפורטת, אשר אינה מאפשרת לבית המשפט לעמוד על התמונה במלואה.

כל הזכויות שמורות לאתר פסקי דין - verdicts.co.il ©

13. הדברים מקבלים משנה תוקף לאור כך שמצבה הרפואי של הנאשמת אינו תולדה של אירועים שהתרחשו לאחר גזר הדין. אף הרופא עצמו וגם הממונה מציינים כי המדובר במצב רפואי שקיים מזה חמש שנים. יתרה מזו, בחוות דעת הממונה שנמסרה לבית המשפט עובר למתן גזר הדין צוין, כי לנאשמת נערכה בדיקה רפואית והיא מסוגלת לבצע עבודות שירות. בסעיף 3 לחוות הדעת אף צוין כי "המועמד מתאים לעבודות שירות במגבלות". אין חולק כי המצב הרפואי של הנאשמת היה ידוע לממונה וגם לרופא שנתן את דעתו למצבה עובר למתן חוות דעת הממונה ואין המדובר בחידוש. בהינתן נתון זה, לא הובהר על ידי הממונה כיצד זה שמלכתחילה נקבע כי הנאשמת כשירה לבצע עבודות שירות, ועתה אין היא בעלת כשירות לביצוע העבודות.

14. וכאן באים אנו לטענת הסנגור לפיה סעיף 51י(א1)(1) לחוק העונשין מעגן אפשרות הפסקה שיפוטית של עבודות השירות, רק "בשל פגיעה שאירעה [...] לאחר שנגזר דינו". הסנגור מטעים כי הואיל והמצב הרפואי של הנאשמת מקורו בפגיעה שהייתה קיימת אצלה עובר למתן גזר הדין, אין לסעיף זה תחולה כלל.

עמדתי אינה כדעת הסנגור.

אמנם מלשון הסעיף עולה כי מצב אי כשירות שמצדיק הפסקת עבודות השירות צריך להיגרם בשל פגיעה שאירעה לנאשם לאחר שנגזר דינו, אולם אין אני סבור כי יש לפרש את המונח "פגיעה" כמתכוון למצב רפואי חדש שמנותק לחלוטין ממצבו הרפואי הכולל של הנאשם, ובכלל זה מצבו הרפואי שלפני גזר הדין. הסעיף האמור נועד להתמודד עם מצבים בהם לאחר מתן גזר הדין מתחדש מצב רפואי, שלא היה קיים בעת מתן גזר הדין, שלא מאפשר לנידון להמשיך ולבצע את עבודות השירות. מצב רפואי זה יכול להיגרם מאירוע חד פעמי כגון תאונה או מחלה שפרצה לאחר גזר הדין, ויכול גם להיגרם כתוצאה מהחמרה במצב רפואי קודם שהיה קיים ערב מתן גזר הדין. המונח "פגיעה" בהקשר הנדון מבטא מצב רפואי משמעותי שהתחולל אצל הנאשם לאחר מתן גזר הדין ושינה את כשירותו באופן מהותי וממשי. אין עסקינן כאן בתהליכי סיבתיות מתחום דיני הנזיקין והביטוח, אלא בעילה המאפשרת הפסקת עבודות השירות בעקבות מצב רפואי משמעותי, זוהי תכליתו של החוק. מכאן נגזרת המסקנה כי גם החמרה במצב רפואי שהיה קיים עובר למתן גזר הדין, יכולה להצדיק הפסקת שיפוטית של עבודות השירות. מסקנה זו אף מתבקשת ויש בה לענות על מצבים בהם חלה החמרה במצבו הרפואי של הנידון לאחר גזר הדין עד כדי שאין הוא יכול לבצע עבודות שירות. תוצאה אחרת תוביל למסקנה אבסורדית.

15. המסקנה העולה מן האמור, כי אין מניעה להגיש בקשה להפסקה שיפוטית של עבודות השירות לאור החמרה במצבה הרפואי של הנאשמת, הגם שתולדתו במצב שלפני מתן גזר הדין. עם זאת, אני סבור כי הנתונים שבפניי אינם מלאים ואינם מאפשרים מתן הכרעה בבקשת הממונה. על כן אני מחליט להשהות מתן החלטתי הסופית בבקשה, תוך מתן הנחיות והוראות לממונה על עבודות השירות כלהלן:

16. על הממונה על עבודות השירות למסור לבית המשפט חוות דעת של רופא מטעמו אשר תהיה ערוכה בהתאם לקביעות בהחלטה זו ובמיוחדים בסעיפים 12 ו-13. בין היתר יפרט הרופא את מצבה הרפואי של

כל הזכויות שמורות לאתר פסקי דין - verdicts.co.il ©

הנאשמת; השפעת הניתוח האפשרית על מצבה הרפואי של הנאשמת; ואם יש מקום לדחות את מתן העמדה הסופית לגבי מצב אי הכשירות עד לאחר הניתוח ותקופת השיקום. כן יתייחס הרופא לשאלה האם המדובר במצב רפואי קבוע או שקיים סיכוי לשיפור במצב הרפואי עד כדי מצב שיאפשר לנאשמת לבצע עבודות שירות בעתיד. בתוך כך יעמוד הרופא, והממונה בתורו, על האפשרות כי עבודות השירות תבוצענה במקום שאינו דורש מאמץ פיזי - כל זאת לנוכח העובדה כי מצבה הרפואי של הנאשמת נבדק עובר למתן חוות הדעת לבית המשפט, בה נקבע שהנאשמת כשירה לבצע עבודות שירות.

17. <u>התייחסות הממונה בכתב תומצא לבית המשפט בתוך 30 ימים מהיום.</u>

18. <u>המשך הדיון בבקשה ייערך ביום 8.3.2016, שעה 9:00.</u>

<u>הדיון הקבוע ביום 10.2.2016, מבוטל.</u>

<u>המזכירות תשלח את ההחלטה לממונה על עבודות השירות ולב"כ הצדדים.</u>

ניתנה היום, ט' שבט תשע"ו, 19 ינואר 2016, בהעדר הצדדים.

חתימה גראפית משתמש חותם בפועל

כל הזכויות שמורות לאתר פסקי דין - verdicts.co.il ©